

**BADANIE ZASAD WSPÓLDZIAŁANIA MIĘDZY
PODMIOTAMI WYKORZYSTANIA WIEDZY W
DOCHODZENIU W SPRAWIE ZBRODNI POPEŁNIONYCH W
INSTYTUCJACH PENITENCJARNYCH**

O. Batiuk
docent katedry
prawa i postępowania
karnego
Wschodnioeuropejskiego
Narodowego
Uniwersytetu
im. Lesi Ukrainki,
doktor nauk prawnych
(Luck, Ukraina)

W naukowej artykule autora określono samo pojęcie interakcji i podstawowe zadania, interakcji twarzy, co prowadzi dochodzenie w instytucjach penitencjarnych, z sądowe ekspertów i specjalistów. Autorem określone i przeprowadzono charakterystykę zasad współdziałania między podmiotami wykorzystania wiedzy w dochodzeniu w sprawie zbrodni popełnionych w instytucjach penitencjarnych, a mianowicie: legalności, planowanie, kompleksowe wykorzystanie sił i środków, ciągłość, skuteczność.

Słowa kluczowe: przestępstwo, dochodzenie, пенитенциарное instytucji, współpraca, fachowa wiedza, zasady.

**THE STUDY OF THE PRINCIPLES OF INTERACTION BETWEEN ACTORS IN THE
USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF CRIMES
COMMITTED IN PRISONS**

In the scientific article the author defines the notion of interaction and main tasks, the interaction between entities that are conducting investigations in prisons, forensic experts and specialists. The author defined and the characteristics of the principles of interaction between actors in the use of special knowledge in the investigation of crimes committed in prisons, namely legality, planning, integrated use of forces and means, continuity, efficiency.

Keywords: crime, investigation, prison, interaction, expertise, principles.

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ВИКОРИСТАННЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ВЧИНЕНИХ
ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВАХ**

У науковій статті автором визначено власне поняття взаємодії та основні завдання, взаємодії осіб, що проводить розслідування в пенітенціарних установах, із судовими експертами і спеціалістами. Автором визначено та проведено характеристику принципів взаємодії між суб'єктами використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів вчинених пенітенціарних установах, а саме: законність, планування, комплексне використання сил і засобів, безперервність, ефективність.

Ключові слова: злочин, розслідування, пенітенціарна установа, взаємодія, спеціальні знання, принципи.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Варто зауважити, що за офіційними даними Державної пенітенціарної служби України, (на далі ДПтС) станом на 1 листопада 2014 року в 177 установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України, трималося 84 663 особи. На обліку у 669 підрозділах кримінально-виконавчої інспекції перебуває 89 536 засуджених до кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та адміністративних стягнень. У 140 кримінально-виконавчих установах утримується 67 313 осіб. Саме така кількість дозволяє вважати, що при розслідуванні злочинів вчинених пенітенціарних установах особлива увага повинна належати удосконаленню процесу взаємодії між суб'єктами використання спеціальних знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що в юридичній літературі теоретичні засади взаємодії були предметом дослідження таких науковців як: В. Берназ, Н.Клименко, В. Кузьмічов, А. Лубин, Ю. Черноус. Проте можемо констатувати, що лише в дисертаційному дослідженні В. Сас частково були розглянуті окремі питання використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів вчинених пенітенціарних установах. Саме це і обумовлює необхідність детального дослідження принципів взаємодії між суб'єктами використання спеціальних знань при розслідування злочинів вчинених в пенітенціарних установах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). У нашому дослідженні, ми ставимо за мету розкрити актуальні питання взаємодії між суб'єктами використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів вчинених пенітенціарних установах, та запропонувати шлях удосконалення положень кримінального процесуального кодексу України.

Виклад основного матеріалу дослідження з новим обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як вірно вважає, В. Ю. Шепітько, „взаємодія – процес безпосереднього або опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їх взаємозумовленість і зв'язок” [2, с.167]. Взаємодія є обов'язковою умовою ефективності і результативності будь-якої колективної діяльності – це повною мірою відноситься і до використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів. Виходячи з цього, на наш погляд, основною метою взаємодії суду, слідчого судді, слідчого, із судовими експертами і спеціалістами є встановлення об'єктивної істини у кримінальній справі шляхом забезпечення всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин кожної розслідуваної справи.

Взаємодію при застосуванні спеціальних знань у розслідуванні злочину необхідно визначати через завдання кримінального судочинства (ст. 2 КПК України). До основних завдань взаємодії осіб, що проводить розслідування в пенітенціарних установах, із судовими експертами і спеціалістами, на наш погляд, можна віднести такі:

- оптимальне використання можливостей суб'єктів взаємодії (слідчих, прокурорів, спеціалістів, судових експертів, їх керівників), на що вказали 92,5% респондентів;
- забезпечення результативності невідкладних слідчих дій і оперативно-розшукових заходів при надходженні повідомлень про здійснення злочинів (з цим погодились 92,6% респондентів);
- побудова і перевірка слідчих версій у кримінальній справі (88% респондентів);
- всебічне й об'єктивне розслідування в пенітенціарних установах злочинів, своєчасне викриття і залучення до кримінальної відповідальності осіб, що їх вчинили, а також розшук злочинців, що переховуються (91,6% респондентів);

- правильна побудова тактики проведення окремих слідчих дій (90,2% респондентів);
- здійснення заходів, спрямованих на відшкодування матеріального збитку, заподіяного громадянам і організаціям поза залежністю від форм власності злочинними діями винних осіб (82% респондентів);
- запобігання злочинів (79,9% респондентів);
- виявлення й усунення причин і умов, що сприяють здійсненню злочинів (79,6% респондентів) [3, с.135].

На наш погляд, саме правові основи взаємодії при розслідуванні злочинів закладені в законах України і підзаконних нормативних актах. Важливе значення в цьому відношенні мають положення Конституції України, що гарантують права і свободу людині і громадянинові, які забезпечуються, у тому числі, здійсненням правосуддя (ст. 29, 62 Конституції України) [1]. Ініціатива залучення спеціаліста до участі в слідчих діях належить, як правило, слідчому. Це є одним із вирішальних факторів його головної ролі в організації взаємодії.

Кримінально-процесуальний кодекс України надає слідчому широкі повноваження в прийнятті рішень і провадженні слідчих дій у розслідуваних ним справах (ст. 40 КПК України) [4]. Однак, щоб виключити вплив суб'єктивного фактора в процесі взаємодії при розслідуванні злочинів, і не поставити його основні напрямки, ефективність і результати в залежність від окремих осіб, які беруть участь у спільній роботі, регламентує основні аспекти взаємодії слідчого з судовими експертами і фахівцями. У низці норм КПК України прямо вказується на необхідність взаємодії слідчого, прокурора, суду з фахівцем і судовим експертом під час досудового слідства. Це передбачається при проведенні судової фото- і кінозйомки, звукозапису, одержанні зліпків і відбитків слідів, виготовленні планів і схем, при слідчому огляді, призначенні судової експертизи, допиті експерта. Закон наділяє слідчого широкими повноваженнями при здійсненні взаємодії з фахівцями. Він надає йому право залучати фахівця при проведенні обшуку, виїмки, слідчому огляді, відтворенні обстановки й обставин події (ст. 229, 234, 237, 240, 243 КПК України). Для забезпечення прав слідчого закон передбачає низку прав і обов'язків фахівців і керівників організацій, у яких вони працюють. Згідно зі ст. 69 КПК України фахівець зобов'язаний прибути до слідчого, прокурора, суду, брати участь у проведенні слідчої дії, використовуючи свої спеціальні пізнання. Він має сприяти слідчому у виявленні, закріпленні і вилученні слідів злочину, звертати його увагу на обставини, пов'язані з виявленням, закріпленням і вилученням доказів, давати пояснення з приводу виконаних дій. У процесі розслідування в пенітенціарних установах слідчий широко взаємодіє з експертами державних експертних установ (Міністерства юстиції, експертно-криміналістичними підрозділами Міністерства внутрішніх справ і Міністерства оборони, судово-медичними і судово-психіатричними установами Міністерства охорони здоров'я). Тут також основні питання взаємодії регламентуються законом. Так, ст. 69 КПК України зобов'язує експерта особисто провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому запитання, а в разі необхідності - роз'яснити його [4]. Якщо питання виходить за межі спеціальних знань експерта, або представлені йому матеріали недостатні для проведення досліджень, експерт у письмовій формі повідомляє органи, що призначили експертизу, про неможливість дати висновок.

Діяльність судово-експертних установ визначається відомчими інструкціями і положеннями, у яких досить докладно і детально регламентовані всі напрямки їх роботи, у тому числі, і по взаємодії з особами й органами, що призначають проведення експертизи.

Серед них можна виділити Закон України „Про судову експертизу”, положення „Про експертну службу Міністерства внутрішніх справ”, інструкцію „Про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, настанову „Про діяльність експертно-криміналістичної служби Міністерства внутрішніх справ України” [5].

Крім правового та нормативного регулювання, необхідне також і наукове забезпечення діяльності з використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів. Поряд зі слідчою тактикою необхідно розробити положення тактики дій таких суб'єктів кримінального судочинства, як експерт і спеціаліст [6, с.95].

Аналіз літературних джерел [7, с.52], а також результати опитування практичних працівників (слідчих, судових експертів, викладачів кафедр криміналістики та кримінального процесу) уможливило зробити висновок про те, що взаємодія суду, слідчого, із судово-експертними установами (підрозділами), судовими експертами та спеціалістами мають базуватися, на наш погляд на наступних принципах.

Законність. Це – один з основних принципів слідчої діяльності. Виражає вимогу безумовної і суворой відповідності прийомів і засобів діяльності, організації їх використання букві і духу закону [8, с. 237]. У діяльності з розслідування в пенітенціарних установах злочинів порядок провадження кримінальних справ визначений певним колом нормативних актів. Правова норма завжди має пріоритет перед рекомендаціями криміналістичної науки і практики розслідування в пенітенціарних установах. На необхідність дотримання принципу законності вказало 92,5% опитаних. Взаємодія суду, слідчого, органу дізнання з експертами і фахівцями може мати місце лише тоді, коли це прямо передбачено або рекомендовано законом, або не суперечить йому. Взаємодія протікає у формах, передбачених кримінально-процесуальним законодавством, відомчими нормативними актами або не передбачених іншими законами, але не суперечать їм і впливають із загальних завдань кримінального судочинства [9, с.58].

Планування. Полягає в послідовній реалізації запланованих дій, що забезпечують цілеспрямованість діяльності з використання спеціальних знань суб'єктами розслідування в пенітенціарних установах. Виражається в обгрунтовано доцільній організації, що передбачає постанову мети та завдань, визначення шляхів і способів їх досягнення, послідовності дій, розподілу наявних сил та засобів [10, с.153]. На необхідність дотримання цього принципу вказало 95% опитаних. Аналіз практики показує, що взаємодія особи, яка проводить розслідування в пенітенціарних установах, з експертно-криміналістичними установами (підрозділами), судовими експертами та спеціалістами у розслідуванні злочинів буває більш конкретною та ефективною, якщо вона будується на плановій основі. Розробка письмових планів взаємодії особливо необхідна у розслідуванні злочинів, скоєних в умовах неочевидності, коли на початковому етапі розслідування в пенітенціарних установах відсутній підозрюваний. У плані визначається роль всіх учасників у рішенні поставлених завдань, указуються конкретні виконавці й терміни виконання. Єдиний погоджений план розкриття злочину вносить у роботу взаємодіючих суб'єктів організаційний початок, додає розслідуванню логічну послідовність і раціональність, сприяє більш цілеспрямованій роботі. Планування дозволяє найбільш раціонально використовувати техніко-криміналістичні методи і засоби в процесі розслідування в пенітенціарних установах злочину [9, с.52].

План визначає сфери й порядок взаємодії зацікавлених служб. Письмовий план може бути як єдиним для усіх виконавців, так і складатися з індивідуальних планів для кожного виконавця, у яких дається більш детальний виклад запланованих заходів.

У планах спільних дій з розслідування в пенітенціарних установах злочинів висвітлюються питання щодо виявлення обставин, що сприяють їх здійсненню. Передбачаються заходи для встановлення осіб, які володіють мають інформацією про обставини, що сприяють здійсненню злочину, допит цих осіб. У планах можуть передбачатися і заходи для попередження злочинів, зокрема, пропозиції експерта з усунення недоліків у конструкції замикаючих пристроїв, удосконалення роботи з бланками строгої звітності, фінансовими документами, магнітними носіями інформації, обмеження кола осіб, маючих доступ до документів тощо.

Організуюча роль і персональна відповідальність слідчого за проведення й результати слідчих дій. Це – загальний принцип взаємодії [8, с.238]. На необхідність дотримання цього принципу вказало 91,8% опитаних. Організуюча роль у взаємодії та ініціатива в спільній діяльності, як правило, покладається на слідчого. Саме він, з урахуванням конкретних обставин справи визначає, коли і від якої служби правоохоронних органів варто залучити співробітників для допомоги. Відповідні підрозділи (служби) зобов'язані виконати доручення слідчого.

Вважаємо, що основою повноважень слідчого є його процесуальна незалежність і самостійність. Так положення ст. 40 КПК України варто доповнити наступним положенням, *при провадженні досудового слідства всі рішення про напрямки слідства і провадження слідчих дій слідчий приймає самостійно, за винятком випадків, коли законом передбачене одержання згоди від слідчого судді або прокурора.*

Саме це положення, на наш погляд, дозволить сприймати слідчого як суб'єкта незалежного у прийнятті таких рішень, як визначення черговості проведення слідчих заходів, вибір тактики допиту, обшуку, відтворення обстановки та обставин події, призначення судових експертиз (вид, час, місце, особа) та інших слідчих дій, у плануванні роботи з кримінальної справи, у тому числі – плануванні взаємодії з оперативними підрозділами, судовими експертами і спеціалістами.

Співробітники експертних підрозділів можуть проявити ініціативу, запропонувати слідчому свою допомогу, перевірити сліди й інші об'єкти за криміналістичними обліками і повідомити результати, які отримані ними в результаті використання наявних у розпорядженні засобів і методів. Слідчий вправі знайомити спеціаліста й судового експерта з матеріалами кримінальної справи.

На стадії попередньої перевірки матеріалів про злочин оперативні працівники консультуються зі слідчим і спеціалістом, визначають необхідність проведення досліджень для виявлення й перевірки фактичних даних, що вимагають використання спеціальних знань.

Самостійність співробітників експертно-криміналістичних установ (підрозділів), спеціалістів у виборі засобів і методів виявлення, фіксації, вилучення, дослідження речових доказів. На необхідність дотримання цього принципу вказало 93,3% опитаних [3, с. 136]. Визначення методики конкретного дослідження, вибір науково-технічних засобів аналізу й оцінки отриманих результатів належать експертові. Конкретна методика експертизи – це галузь спеціальних пізнань експерта, тому вибір і реалізація методики дослідження відноситься до компетенції експерта. Якщо ж виходити з того, що вказівки слідчого і суду про застосування методів є обов'язковими, то це буде означати безмежне і невиправдане втручання в процес експертизи. Висловлювані в постановках (визначеннях) про призначення повторних експертиз сумніви у результатах початкових висновків також не може розглядатися як обов'язкова вказівка для експертів.

Поінформованість щодо можливостей один одного кожної із взаємодіючих сторін. На необхідність дотримання цього принципу вказало 92,1% опитаних [3, с.136]. Слідчий не може повною мірою використовувати можливості оперативно-розшукового органа або експертно-криміналістичного підрозділу, якщо він не має про них достатнього уявлення. Те ж саме можна сказати про судового експерта і спеціаліста. Слідчому у своїй практичній діяльності варто враховувати, що можливості експертно-криміналістичних підрозділів у боротьбі зі злочинністю постійно розширюються (організуються нові оперативно-довідкові, оперативно-розшукові, криміналістичні обліки, на озброєння експертно-криміналістичних підрозділів надходять більш досконалі технічні засоби, застосовуються новітні наукові методики дослідження). Тому важливо, щоб про неї вчасно був проінформований слідчий для того, щоб передбачити можливість їх використання. Слідчі дії й експертні дослідження мають найбільшу результативність тоді, коли вони здійснюються у взаємозв'язку. Тому постійний обмін інформацією й узгодження дій між слідчим і судовим експертом стають основними й обов'язковими способами їх взаємодії. Змістом взаємодії в кінцевому підсумку є взаємний обмін інформацією. При цьому кожний із суб'єктів взаємодії має своїми інформаційними „входом” і „виходом”, що відповідають специфіці роботи слідчого, фахівця, експерта. Іншими словами, „те, що є результатом діяльності одного, являє собою відправну інформацію для іншогос.”[11, с.48].

Комплексне використання сил і засобів. Це положення є загальним принципом співробітництва слідчого з органами дізнання [8, с.239] та іншими учасниками процесу розслідування в пенітенціарних установах злочинів. На необхідність дотримання цього принципу вказало 93,2% опитаних [3, с. 136]. Взаємодіючі сторони володіють специфічними, лише їм притаманними засобами і методами розслідування в пенітенціарних установах злочинів, і дуже важливо, щоб ці засоби використовувалися не розрізнено, а комплексно, що дозволить найбільш раціонально й ефективно побудувати весь процес розслідування в пенітенціарних установах, реалізувати повною мірою наявні можливості для швидкого розкриття злочинів і викриття винних, зробити все можливе для попередження аналогічних злочинів.

Безперервність взаємодії. На необхідність дотримання цього принципу вказало 94,4% опитаних [3, с. 136]. Безперервність взаємодії означає, що вона виникає при наявності приводів і підстав до порушення кримінальної справи до того моменту, коли необхідність у взаємодії відпадає. У найбільш серйозних, справах вона продовжується протягом усього розслідування в пенітенціарних установах. При цьому бажано, щоб увесь час працювали ті самі слідчі, судові експерти і спеціалісти.

Прояв ініціативи у встановленні взаємодії не має бути одноразовим. На стадії порушення кримінальної справи, у період проведення невідкладних і наступних слідчих дій може виникнути необхідність у встановленні взаємних контактів через проведення слідчих дій або призначення експертних досліджень. Взаємодія, як правило, має починатися з моменту вирішення питання про порушення кримінальної справи і продовжуватися до повного завершення розслідування в пенітенціарних установах, що також є невід'ємним принципом взаємодії.

Ефективність взаємодії. Ефективний – це той, що приводить до потрібних результатів, наслідків [12]. Вміст категорії ефективності відображає взаємозв'язок між досягненням соціально-корисного результату і мінімумом витрачених соціальних коштів [13, с.142]. Ефективність взаємодії – це рівень його позитивного впливу на швидке й об'єктивне встановлення істини при розслідуванні кримінальної справи з використанням всього арсеналу шляхів і форм, у тому числі і взаємодії слідчого із судовим експертом, за

допомогою якого забезпечується об'єктивність, всеосяжність і повнота експертного дослідження обставин конкретної справи. На необхідність дотримання цього принципу вказало 96,3% опитаних [3, с. 136].

Як висновок зазначимо, що взаємодія між органом, що проводить розслідування в пенітенціарних установах в пенітенціарних установах, і експертними установами (підрозділами), спеціалістами здійснюється в різних умовах і формах. Однак, єдиної думки про форми взаємодії з метою застосування спеціальних знань у кримінальному судочинстві не вироблено.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України 28 червня 1996 року із змінами і доповненнями станом на № 742-VII від 21.02.2014 . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254>
2. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / За ред. акад. НАН України В.Я. Тація. – Х.: Право, 2001. – 560 с.
3. Батюк О. В. Теорія і практика використання спеціальних знань та техніко-криміналістичне забезпечення розслідування окремих видів злочинів вчинених в пенітенціарних закладах / О. В. Батюк // Монографія – Луцьк, 2013 – 320 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України прийнятий 13 квітня 2012 року із змінами і доповненнями станом на 07.10.2014р. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>
5. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232; Про внесення змін до Закону України „Про судову експертизу”: Закон України від 9 вересня 2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 39. – Ст. 2573.
6. Клименко Н. Наукове забезпечення розслідування злочинів / Н.Клименко, О. Янчук // Право України. 2003. – № 1. – С. 95–98.
7. Берназ В. Взаємодія слідчого с оперативним уповноваженим, спеціалістом та експертом при розслідуванні злочинів, пов'язаних із наркобізнесом / В. Берназ, П. Берназ //: Навч.-практ. посібник. – Одеса: Вид-во Одеського національного ун-ту внутр. справ, 2005. – 52 с.
8. Кузьмічов В. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення / В. Кузьмічов, Ю. Черноус //: Монографія. – К.: ЗАТ НІЧЛАВА, 2005. – 448 с.
9. Кузьмічов В. Криміналістичний аналіз розслідування злочинів / В. Кузьмічов //: Монографія. – К.: НАВСУ – НВТ Правник, 2000. – 450 с.
10. Аверьянова Т. Криміналістика: Учеб. для вузов / Т. Аверьянова, Р. Белкин, Ю. Корухов, Е. Россинская // Под ред. Р.С. Белкина – М.: НОРМА-ИНФРА, 1999. – 971 с.
11. Лубин А.Ф. Взаимодействие следователя и оперуполномоченного БХСС со специалистами и экспертами при выявлении и раскрытии хищений в РАПО: Учеб. пособие. – Горький: ГВШ МВД СССР, 1987. – 48 с.
12. Новий тлумачний словник української мови. У 3 т. / Уклад.: В.В. Яременко, О.О. Сліпущко. – К.: Аконтіт, 2003. – Т. 1. – 926 с.
13. Бахин В. Следственная практика: проблемы изучения и совершенствования / В. Бахин // . – К.: Лыбидь, 1991. – 142 с.

THE STUDY OF THE PRINCIPLES OF INTERACTION BETWEEN ACTORS IN THE USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF CRIMES COMMITTED IN PRISONS

O. BATIUK

Statement of the problem in General and its connection with important scientific or practical tasks. It is worth noting that according to official data of the State penitentiary service of Ukraine (hereinafter GPS) as at 1 November 2014 177 institutions related to the management of the State penitentiary service of Ukraine, held 84 663 people. Register 669 units of the criminal-Executive inspection is 89 536 sentenced to punishment not related to imprisonment, and administrative penalties. 140 prisons contains 67 313 people. It is this number suggests that when investigating crimes committed in prisons, special attention must be to improve the process of interaction between actors in the use of special knowledge.

Analysis of recent research and publications shows that in the legal literature theoretical foundations of interaction were the subject of study by scholars such as: Century bernas, N. Klimenko, V. Kuzmichev, A. Lubin, Y. Chernous. However, we can conclude that the only dissertation Century CAC partly were several issues the use of special knowledge in the investigation of crimes committed in prisons. This necessitates a detailed study of the principles of interaction between actors in the use of special knowledge in the investigation of crimes committed in prisons.

The formulation of the objectives of the article (problem). In our study we aim to reveal the urgent issues of interaction between actors in the use of special knowledge in the investigation of crimes committed in prisons, and to suggest ways to improve the provisions of the criminal procedural code of Ukraine.

The main material of the research with the justification of scientific results. As rightly regarded, C. Y. Shepitko, "interaction - the process of direct or indirect effects of objects (subjects) to each other, generating their interdependence and communication" [2, p. 167]. Interaction is essential for the effectiveness and efficiency of any collective activity is fully applies to the use of special knowledge in the investigation of crimes. On this basis, in our opinion, the main purpose of the interaction of the court, the investigating judge, investigator, forensic experts and professionals is to establish the objective truth in a criminal case by providing a comprehensive, full and objective investigation of the circumstances of each investigated case.

Interaction with the use of special knowledge in the investigation of the crime should be determined through the tasks of criminal proceedings (item 2 of the CPC of Ukraine). The main objectives of the interaction of entities that are conducting investigations in prisons, forensic experts and specialists, in our opinion, include the following:

- optimal use of the capabilities of the subjects interaction (investigators, prosecutors, experts, forensic experts and their managers) that indicated 92,5% of respondents;
- the effectiveness of urgent investigative actions and operational-investigative activities when receiving reports of crimes (agreed 92.6% of respondents);
- build and test the investigative versions in a criminal case (88% of respondents);
- comprehensive and objective investigation in prisons crimes, timely disclosure and to prosecute persons who committed them, and wanted criminals hiding (of 91.6% of the respondents);
- construction of proper tactics of conducting a separate investigation (90.2% of respondents);

- implementation of measures aimed at the reparation of the material damage caused to citizens and organizations irrespective of forms of property criminal actions of the perpetrators (82% of respondents);
- the prevention of crime (79.9% of respondents);
- identifying and eliminating the causes and conditions conducive to crime (79.6% of respondents) [3, p. 135].

In our opinion, it is the legal basis for cooperation in the investigation of the crimes laid down in the laws of Ukraine and normative acts. Important in this regard are the provisions of the Constitution, which guarantee the rights and freedoms of man and citizen, which are provided, including the administration of justice (article 29, 62 of the Constitution) [1]. The initiative is the involvement of a specialist to participate in the investigation belongs, as a rule, the investigator. This is one of the decisive factors for its main role in the organization of interaction.

Criminal procedure code of Ukraine provides the investigator broad powers in decision making, and investigative activities of the investigated their cases (Art. 40 code of criminal procedure) [4]. However, to exclude the influence of the subjective factor in the process of interaction when investigating crimes, and not to put it in the main directions, efficiency and results in dependence on the individuals who take part in the joint work, which regulates the main aspects of the interaction between investigator and forensic experts and specialists. In some standards the code of criminal procedure explicitly States the need for interaction of the investigator, Prosecutor, court specialist and legal expert during the pre-trial investigation. This is expected when conducting a forensic photo - and filming, recording, obtaining casts and impressions of footprints, making plans and schemes, when the investigative examination, the forensic examination, interrogation expert. The law gives the investigator a wide authorities in the course of interaction with experts. It gives him the right to involve a specialist in conducting the search, seizure, investigation, inspection, playing conditions and circumstances of the event (Art. 229, 234, 237, 240, 243 of the criminal procedure code of Ukraine). To ensure the rights of the investigator, the law provides certain rights and obligations of specialists and managers of the organizations in which they work. According to Art. 69 of the criminal procedure code of Ukraine, the expert must arrive to the investigator, Prosecutor, or court, to participate in investigative actions, using their special knowledge. He should assist the investigator in finding, fixing and removal of traces of the crime, to draw his attention to the circumstances relating to the detection, freezing, and confiscation of evidence, to give explanations about the performed actions. In the process of investigation in the penitentiary institutions investigator widely interacts with experts state expert institutions (Ministry of justice, forensic departments of the Ministry of internal Affairs and Ministry of defense, forensic medical and forensic psychiatric institutions of the Ministry of health). Here also the main interaction is regulated by law. So, Art. 69 code of criminal procedure obliges the expert personally to conduct a full investigation and to give a reasoned and objective written opinion to put questions to him, and if necessary to explain it [4]. If the issue falls outside the expert's special skills or submitted materials are insufficient for research, an expert in writing, notify the authorities that appointed examination, the inability to draw conclusions.

The activities of the forensic expert institutions is determined by the departmental instructions and regulations, with enough detail and thoroughly regulated all areas of their work, including, and on interaction with persons and bodies who appoint the examination. Among them are the Law of Ukraine "On forensic examination", regulations "On the expert service of the Ministry of internal Affairs" instructions "On the appointment and conduct forensic examinations,

and expert studies, the instruction "About the activities of the forensic science service of the Ministry of internal Affairs of Ukraine [5].

In addition to the legal and normative regulation also required scientific support activities on the use of special knowledge in the investigation of crimes. Along with the investigative tactics necessary to develop the provisions of the tactics of such entities in criminal proceedings as an expert and specialist [6, p. 95].

The analysis of literature sources [7, p. 52], as well as the results of a survey of practitioners (investigators, forensic experts, teachers from the departments of criminology and criminal proceedings) allows to conclude that the interaction between the court, the investigator, forensic institutions (units), forensic experts and specialists should be based on our opinion on the following principles.

Legality. This is one of the basic principles of investigative activity. He demands absolute and strict compliance techniques and tools activities, their use of the letter and spirit of the law [8, p. 237]. In the investigation activities in penitentiary institutions of crimes proceedings of criminal cases defined by certain regulations. Law always takes precedence over the recommendations of the forensic science and practice of investigation in the penitentiary institutions. To the observance of the principle of legality pointed 92,5% of the respondents. The interaction of the court, investigator, body of inquiry with experts and specialists can take place only when it is expressly provided or recommended by law, or does not contradict it. The interaction proceeds in the forms provided by the criminal procedural legislation, departmental regulations, or not provided for in other laws, but do not contradict them and arising from the common tasks of criminal proceedings [9, p. 58].

The planning. Is consistent implementation of the planned activities that focus activities on the use of special knowledge of the subjects of investigation in the penitentiary institutions. Is expressed in a reasonably expedient organization that provides for the regulation of goals and objectives, identification of ways and means of achieving them, the action sequences, the distribution of available means and forces [10, p.153]. To the observance of this principle indicated 95% of the respondents. The analysis of the practice shows that the interaction between the person who conducts the investigation in prisons, forensic institutions (units), forensic experts and specialists in the investigation of crimes is more specific and effective if it is based on a scheduled basis. Develop written plans of cooperation is particularly necessary in the investigation of crimes committed in conditions of non-obviousness, when at the initial stage of the investigation in prisons there is no suspect. The plan defines the role of all participants in solving the problems, identifies specific performers and deadlines. A coherent plan of crime contributes to the work of the interacting subjects organisational beginning, makes the investigation of logical consistency and rationality, contributes to a more purposeful work. Planning allows the most efficient use of technical and forensic methods and tools in the process of investigation in the penitentiary institutions of the crime [9, p. 52].

The plan defines the scope and interaction of the related services. A written plan may be common to all performers, and consist of individual plans for each artist, which give a more detailed description of the planned activities.

Plans for joint action to investigate in the penitentiary institutions of the crimes covered questions on identifying circumstances that contribute to their Commission. Provision is made for the establishment of entities that have have information about the circumstances that contribute to crime, interrogation of these persons. The plans may include measures to prevent crimes, in particular, the proposals of the expert to address deficiencies in the design of the locking device,

the improvement of forms of the strict reporting, financial documents, magnetic media, limiting the number of persons having access to the documents, etc.

Organizing role and personal responsibility of the investigator for the conduct and results of the investigation. It is a General principle of interaction [8, p. 238]. To the observance of this principle stated 91.8% of the respondents. Organizing role in the interaction and initiative in a joint venture, usually rests with the investigator. It was he who, taking into account the specific circumstances of the case determines when and from what service law enforcement should involve staff for assistance. The appropriate units (services) are required to comply with the instructions of the investigator.

We believe that the basis of the investigator's authority is its procedural independence and autonomy. So the provisions of Art. 40 of the code of criminal procedure of Ukraine should be supplemented by the following provision in the manufacture of pre-trial investigation all decisions about the direction of the investigation and the investigative actions taken independently by the investigator, except for the cases when the law provides for obtaining consent from the investigating judge or public Prosecutor.

This position, in our opinion, will allow you to perceive the investigator as an independent entity in such decisions, as the prioritization investigation, the choice of tactics of interrogation, search, playback of the situation and circumstances of the incident, the forensic examinations (type, time, place, person) and other investigative activities, in planning work with the criminal case, including planning interaction with operational units, forensic experts and specialists.

The expert staff departments can take the initiative to invite the investigator his help, check the traces and other objects on forensic accounting and report the results obtained by them in the use of available means and methods. The investigator has the right to introduce specialist and legal expert with the materials of the criminal case.

At the stage of preliminary verification of materials about the crime operatives consult with the investigator and specialist, determine the necessity of conducting studies to identify and validate the actual data that requires special knowledge.

The independence of the staff of the forensic institutions (units), specialists in the choice of means and methods of detecting, fixing, seizure, investigation of evidence. To the observance of this principle pointed to 93.3% of respondents [3, p. 136]. Definition of methods case studies, the choice of scientific-technical analysis tools and evaluation of the obtained results belong to the expert. Specific methods of examination is the branch of special knowledge of the expert, therefore, the choice and implementation of research methodology refers to the competence of the expert. If, however, assume that the instructions of the investigator and the court on the application of the methods are mandatory, it would mean endless and unjustified interference in the examination process. Expressed in the regulations (definitions) the appointment of a re-examination of the doubt in the results of the initial findings cannot be regarded as mandatory reference for experts.

Awareness of the capabilities of each other each of the communicating parties. To the observance of this principle pointed to 92.1% of respondents [3, p. 136]. The investigator is not able to fully use the capabilities of the investigative body or forensic unit, if it is not about them adequate representation. The same can be said about a forensic expert and specialist. The investigator in their practice should be aware that opportunities forensic units in the fight against crime is constantly expanding (organized new operational background, investigative, forensic accounting, armed with forensic units do more advanced technical tools, apply the latest scientific research methods). It is therefore important that her time was informed by the investigator in order to provide for their use. Investigations and expert research have the greatest impact when they are

in relationship. Therefore, a constant exchange of information and coordination between investigative and forensic expert be the main and obligatory ways of their interaction. The content of the interaction is ultimately the mutual exchange of information. Each of the entities of interaction has its own information "entrance" and "exit", which correspond to the specifics of the investigator, expert, expert. In other words, "what is the result of the activity of one, is a source of information for hohos." [11, p. 48].

The integrated use of forces and means. This provision is a General principle of cooperation of the investigator with the bodies of inquiry [8, p. 239] and other members of the investigation process in prisons crimes. To the observance of this principle stated 93.2% of respondents [3, p. 136]. Communicating parties have a specific and particular means and methods of investigation in the penitentiary institutions of crimes, and it is very important that these funds are used, not separately, but as a package that will most efficiently and effectively to build the whole process of investigation in the penitentiary institutions, to implement fully the opportunities available for rapid deployment of crimes and exposing the guilty, to do everything possible to prevent similar crimes.

Continuity of interaction. To the observance of this principle stated 94,4% of respondents [3, p. 136]. Continuity means that it occurs when there are reasons and grounds for instituting criminal proceedings until the moment when the need for interaction disappears. In the most serious cases it lasts for the entire investigation in the penitentiary institutions. While it is desirable that all the time worked by the same investigators, forensic experts and specialists.

The initiative in establishing interaction should not be disposable. At the stage of excitation of criminal case, in the period of the emergency and subsequent investigation may be necessary in establishing mutual contacts due to investigation or appointment of expert studies. Interaction, as a rule, should begin from the time of issue of a criminal case and continue until completion of the investigation in prisons, which is an inherent principle of interaction.

The effectiveness of the interaction. Effective is what leads to the desired results, consequences [12]. The content categories of efficiency reflects the relationship between the achievement of socially useful result and minimum elapsed social media [13, p. 142]. The efficiency of the interaction, the level of its positive impact on the rapid and objective truth in the investigation of the criminal case using the whole Arsenal of ways and forms, including the interaction between the investigator and the forensic expert, which ensures objectivity, universality and completeness of the expert investigation of the circumstances of the particular case. To the observance of this principle pointed to 96.3% of respondents [3, p. 136].

As a **conclusion**, we note that the interaction between the body conducting the investigation in prisons, penal institutions, and expert institutions (units), done by specialists in different contexts and forms. However, consensus about the forms of cooperation for the application of special knowledge in criminal proceedings is not produced.

References:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України 28 червня 1996 року із змінами і доповненнями станом на № 742-VII від 21.02.2014 . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254>
2. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / За ред. акад. НАН України В.Я. Тація. – Х.: Право, 2001. – 560 с.

3. Батюк О. В. Теорія і практика використання спеціальних знань та техніко-криміналістичне забезпечення розслідування окремих видів злочинів вчинених в пенітенціарних закладах / О. В. Батюк // Монографія – Луцьк, 2013 – 320 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України прийнятий 13 квітня 2012 року із змінами і доповненнями станом на 07.10.2014р. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>
5. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232; Про внесення змін до Закону України „Про судову експертизу”: Закон України від 9 вересня 2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 39. – Ст. 2573.
6. Клименко Н. Наукове забезпечення розслідування злочинів / Н.Клименко, О. Янчук // Право України. 2003. – № 1. – С. 95–98.
7. Берназ В. Взаємодія слідчого с оперативним уповноваженим, спеціалістом та експертом при розслідуванні злочинів, пов’язаних із наркобізнесом / В. Берназ, П. Берназ //: Навч.-практ. посібник. – Одеса: Вид-во Одеського національного ун-ту внутр. справ, 2005. – 52 с.
8. Кузьмічов В. Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення / В. Кузьмічов, Ю. Черноус //: Монографія. – К.: ЗАТ НІЧЛАВА, 2005. – 448 с.
9. Кузьмічов В. Криміналістичний аналіз розслідування злочинів / В. Кузьмічов //: Монографія. – К.: НАВСУ – НВТ Правник, 2000. – 450 с.
10. Аверьянова Т. Криминалистика: Учеб. для вузов / Т. Аверьянова, Р. Белкин, Ю. Корухов, Е. Россинская // Под ред. Р.С. Белкина – М.: НОРМА-ИНФРА, 1999. – 971 с.
11. Лубин А.Ф. Взаимодействие следователя и оперуполномоченного БХСС со специалистами и экспертами при выявлении и раскрытии хищений в РАПО: Учеб. пособие. – Горький: ГВШ МВД СССР, 1987. – 48 с.
12. Новий тлумачний словник української мови. У 3 т. / Уклад.: В.В. Яременко, О.О. Сліпушко. – К.: Аконіт, 2003. – Т. 1. – 926 с.
13. Бахин В. Следственная практика: проблемы изучения и совершенствования / В. Бахин // . – К.: Лыбидь, 1991. – 142 с.